

Handhavingsplan

Omgeving

Gemeente:	Herenthout
Adres	Bouwelse Steenweg 8
Website	www.herenthout.be
Email	info@herenthout.be
Telefoon	014/50.21.21
Dienst	Omgeving

INHOUD

1	VISIE EN KRACHTLIJNEN	1
1.1	VISIE	1
1.2	KRACHTLIJNEN	1
2	OVERTREDINGEN OP HET VCRO EN DABM	2
2.1	STEDENBOUWKUNDIGE MISDRIJVEN EN INBREUKEN	2
2.2	MILIEU-INBREUK EN MILIEUMISDRIJF	2
2.3	GEMENGDE OVERTREDING.....	2
3	PRIORITEITENKADER.....	3
3.1	PRIORITAIRE EN NIET-PRIORITAIRE OVERTREDING	3
3.2	PRIORITEITEN VAN BOVENLOKALE OVERHEDEN EN JUSTITIE EN PRIORITEITEN OP LOKAAL NIVEAU	3
3.3	PRIORITEITEN OP LOKAAL NIVEAU.....	3
3.3.1	<i>Handelingen die een wezenlijke of blijvende impact hebben op de omgeving / het leefmilieu / de goede ruimtelijke ordening of met onaanvaardbare hinder voor omwonenden</i>	<i>4</i>
3.3.2	<i>Niet naleven van de vergunningsvoorwaarden.....</i>	<i>4</i>
3.3.3	<i>Overtreding op de voorschriften van stedenbouwkundige verordeningen, ruimtelijke uitvoeringsplannen en verkavelingsvergunningen en bijzondere plannen van aanleg</i>	<i>5</i>
3.3.4	<i>Onvergund wonen</i>	<i>5</i>
3.3.5	<i>Misdrijven in ruimtelijk kwetsbaar gebied, agrarisch gebied en openruimtegebied</i>	<i>5</i>
3.3.6	<i>Thematische prioriteiten</i>	<i>6</i>
3.4	PRIORITEIT OP LOKAAL NIVEAU: VERZWARENDE OMSTANDIGHEDEN	6
3.4.1	<i>Schendingen door professionele overtreder.....</i>	<i>6</i>
3.4.2	<i>Schendingen met een groot vermogensvoordeel voor de overtreder</i>	<i>6</i>
3.5	SAMENVATTING LOKALE PRIORITEITEN	7
4	BEVOEGDHEDEN	8
5	AMBTSHALVE OF REACTIEVE HANDHAVING	9
5.1	AMBTSHALVE HANDHAVING.....	9
5.2	REACTIEVE HANDHAVING	9
5.2.1	<i>Vormvereisten van de klacht of melding.....</i>	<i>9</i>
5.2.2	<i>Terugkoppeling of communicatie met de melder / klager</i>	<i>9</i>
5.2.3	<i>Behandeling van een klacht of melding</i>	<i>10</i>
6	HANDHAVINGSTRAJECT	11
6.1	ZACHTE HANDHAVING (PREVENTIEVE FASE).....	11
6.1.1	<i>Raadgeving.....</i>	<i>11</i>
6.1.2	<i>Aanmaning</i>	<i>11</i>
6.1.3	<i>Stakingsbevel.....</i>	<i>11</i>
6.2	VERSLAG VAN VASTSTELLING EN PROCES-VERBAAL.....	12
6.2.1	<i>Onderscheid inbreuken en misdrijven</i>	<i>12</i>
6.2.2	<i>Proces-verbaal of verslag van vaststelling</i>	<i>12</i>
6.3	HARDE HANDHAVING (CURATIEVE FASE).....	12
6.3.1	<i>Gerechtelijke maatregelen</i>	<i>12</i>

6.3.2	<i>Bestuurlijke maatregelen</i>	12
6.3.3	<i>Bestuurlijke of gerechtelijke herstelmaatregel (stedenbouw)</i>	13
6.3.4	<i>Veiligheidsmaatregel (milieu)</i>	13
6.3.5	<i>Keuze tussen dwangsom of bestuursdwang</i>	13
6.3.6	<i>Opleggen van een geldboete - voordeelontneming</i>	14
6.4	MINNELIJKE SCHIKKING	14
6.5	AFSLUITEN VAN DE SCHENDING.....	14
6.6	TIJDASPECT	14
7	SAMENWERKING	16
8	EVALUEREN EN LEREN	17

1 VISIE EN KRACHTLIJNEN

1.1 VISIE

Handhaven is naast plannen en vergunnen de derde noodzakelijke pijler van een degelijk gemeentelijk omgevingsbeleid. Deze drie pijlers moeten helpen om de basisdoelstelling (art. 1.1.4 VCRO) van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (VCRO) en de basisdoelstelling (art. 1.2.1 DABM) van het Decreet Algemene Bepalingen inzake het Milieubeleid (DABM) te bereiken.

Optreden nog voor een overtreding gepleegd wordt door degelijk en duidelijk te communiceren, informeren, sensibiliseren en het eventueel stilleggen van de handelingen om verdere disputen te vermijden, staat hier centraal. Op deze manier zullen er zich minder overtredingen voordoen. Als er reeds een overtreding gepleegd is, zal er steeds geopteerd worden om de zachte pijler maximaal in te zetten. Zo zullen de overtreders de mogelijkheid krijgen om vrijwillig over te gaan tot het rechtzetten van de schending. De handhavingsambtenaar zal voldoende informatie en advies geven, weliswaar binnen zijn bevoegdheden en de geldende wettelijke bepalingen, om zo bemiddelingsgericht mogelijk te werken. Als alle voorgaande maatregelen niet tot het herstel van de goede ruimtelijke ordening of een kwaliteitsvol leefmilieu leiden, zullen er ‘harde’ maatregelen moeten worden genomen om dit te kunnen bereiken. Hiervoor zal enkel geopteerd worden wanneer de overtreder geen eigen initiatief neemt, de medewerking bemoeilijkt of weigert mee te werken. De overtreder zal bestuurlijk of gerechtelijk vervolgd worden voor de gepleegde overtreding.

1.2 KRACHTLIJNEN

Op alle niveaus wordt er geïnvesteerd in handhaving. Alle beschikbare middelen worden ingezet om illegale situaties op te sporen en gericht aan te pakken en te verbeteren.

De aanpak gebeurt steeds op een **oplossingsgerichte** manier. Transparante **communicatie**, een **pragmatische** benadering en een **structurele opvolging** zijn hierin essentiële krachtlijnen. Elke overtreding wordt **proportioneel** en stapsgewijs benaderd. **Preventie** is een belangrijke krachtlijn. De inwoners informeren en transparante communicatie staan hier centraal. Pas wanneer preventieve maatregelen onvoldoende resultaat opleveren, zal overgegaan worden naar de curatieve handhaving. In dit handhavingsplan wordt er een overzicht gegeven van instrumenten die ingezet kunnen worden.

2 OVERTREDINGEN OP HET VCRO EN DABM

2.1 STEDENBOUWKUNDIGE MISDRIJVEN EN INBREUKEN

De stedenbouwkundige misdrijven kunnen **strafrechtelijk** vervolgd worden. Het openbaar ministerie beslist om deze misdrijven al dan niet strafrechtelijk te vervolgen. Als ze dit niet doen, kan de lokale overheid de overtreder administratief sanctioneren. Stedenbouwkundige misdrijven kunnen door de agenten en de officieren van de gerechtelijke politie en de verbalisanten ruimtelijke ordening opgespoord en vastgesteld worden met een **proces-verbaal**. De volledige opsomming van onder stedenbouwkundige misdrijven te beschouwen overtredingen, is te vinden in artikel 6.2.1 van de VCRO.

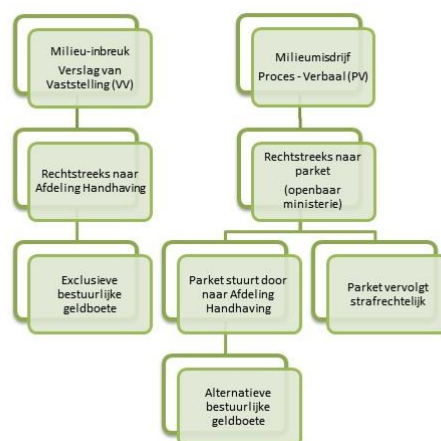
De stedenbouwkundige inbreuken kunnen enkel **administratief** worden gesanctioneerd. De verbalisant ruimtelijke ordening kan bij een stedenbouwkundig inbreuk een **verslag van vaststelling** opstellen. Als de inbreuk samenhangt met een stedenbouwkundig misdrijf, wordt dit verslag van vaststelling opgenomen in het proces-verbaal. De volledige opsomming van onder stedenbouwkundige inbreuken te beschouwen overtredingen, is te vinden in artikel 6.2.2. VCRO. Als voorbeeld:

- Het bouwen van een woning zonder de controle van een architect;
- Het niet naleven van de meldingsplicht bij het creëren van een zorgwoning;
- De instandhouding van de illegale gevolgen van een niet-vergunde functiewijziging;
- ...

2.2 MILIEU-INBREUK EN MILIEUMISDRIJF

Een milieu-inbreuk is een gedepenaliseerd milieumisdrijf en kan enkel leiden tot een administratieve geldboete, niet tot een strafrechtelijke veroordeling. Milieu-inbreuken zijn opgesomd in de bijlagen van het milieuhandhavingsbesluit. Meestal zijn dit administratieve verplichtingen.

Alle overtredingen van de milieuregelgeving die niet aangeduid zijn als milieu-inbreuk, zijn een milieumisdrijf.

2.3 GEMENGDE OVERTREDING

Overtredingen tegen zowel het VCRO als het DABM zijn gemengde overtredingen. Deze overtredingen vereisen een gecombineerde aanpak in functie van de aard van de overtreding.

3 PRIORITEITENKADER

Niet elke overtreding kan (onmiddellijk) gehandhaafd worden. Bepaalde overtredingen hebben meer impact op de omgeving dan andere of zijn dringender van aard. Om te bepalen welke schendingen van belang zijn voor de gemeente, is een prioriteitenkader nodig.

3.1 PRIORITAIRE EN NIET-PRIORITAIRE OVERTREDING

Prioriteiten doorlopen het **volledige handhavingstraject**. Er worden curatieve en sanctionerende acties, zoals wettelijke voorzien, ondernomen. Dit handhavingstraject wordt in een volgend hoofdstuk gedetailleerd toegelicht. Het prioriteitenkader wordt overgemaakt aan andere bevoegde instanties zoals het parket en de afdeling handhaving. Als een schending onder een gemeentelijke prioriteit valt, wordt dan ook van het parket en de afdeling handhaving verwacht om deze schending strafrechtelijk of bestuurlijk te vervolgen, afhankelijk van het gekozen handhavingstraject. Als een schending niet als prioritair kan worden beschouwd, betekent dit niet dat er niet wordt opgetreden. **Niet-prioritaire schendingen** worden vastgesteld met een proces-verbaal of verslag van vaststellingen maar zij doorlopen **geen actief handhavingstraject**. Dit wil niet zeggen dat er geen sancties kunnen volgen. Andere handhavingpartners kunnen deze schendingen wel vervolgen zoals het strafrechtelijk traject van het Parket. Dit is buiten de bevoegdheid van de gemeente. Prioritaire schendingen krijgen voorrang op niet-prioritaire schendingen maar kunnen even goed eenzelfde sanctie opgelegd krijgen.

3.2 PRIORITEITEN VAN BOVENLOKALE OVERHEDEN EN JUSTITIE EN PRIORITEITEN OP LOKAAL NIVEAU

Bovenlokale overheden en Justitie hebben eigen prioriteiten bepaald:

- Gemeenschappelijke Omzendbrief COL 04/2019 van de minister van Justitie en het College van Procureurs-Generaal bij de Hoven van Beroep met de deelname van de Vlaams minister-president bevoegd inzake Justitie – Strafrechtelijke prioriteiten Vlaanderen
- Gewestelijke stedenbouwkundige prioriteiten
- Prioriteitennota vervolgingsbeleid milieurecht in het Vlaams gewest 2012

De prioriteiten van bovenlokale overheden en Justitie wijzigen in functie van de tijd, waardoor bovenstaande prioriteitenlijsten richtinggevend zijn (zie bijlagen 3, 4 en 5). De sorteernota openbaar ministerie – milieu doet geen afbreuk aan de prioriteitennota en heeft als doel om te bepalen welke dossiers door de parketten zelf worden behandeld en welke dossiers worden bezorgd aan de gewestelijke beboetingsentiteit met het oog op een bestuurlijke geldboete.

3.3 PRIORITEITEN OP LOKAAL NIVEAU

Dit handhavingplan heeft als doel om verzwarende omstandigheden en prioritaire thema's te bepalen naargelang de lokale situatie. Ze vinden basis bij de karakteristieken en de ervaringen van de gemeente.

Bepaalde onderwerpen worden als prioritair beschouwd.

3.3.1 Handelingen die een wezenlijke of blijvende impact hebben op de omgeving / het leefmilieu / de goede ruimtelijke ordening of met onaanvaardbare hinder voor omwonenden

Vergunningsplichtige handelingen hebben een impact op de omgeving, het leefmilieu en de goede ruimtelijke ordening en kunnen hinder veroorzaken aan de omwonenden. Bij het verlenen van vergunningen (omgevingsvergunningen, stedenbouwkundige vergunningen, verkavelingsvergunningen, milieuvergunningen) gebeurt een beoordeling van deze handelingen op het vlak van goede ruimtelijke ordening en hinderaspecten op de omgeving en de omwonenden.

Omwille van hun beperkte impact heeft de Vlaamse Regering sommige handelingen vrijgesteld van vergunningsplicht of meldingsplichtig gemaakt.

Vergunningsplichtige handelingen die niet zijn vrijgesteld of meldingsplichtig zijn gemaakt en die een wezenlijke en blijvende impact op de omgeving / het leefmilieu / de goede ruimtelijke ordening hebben of die onaanvaardbare hinder voor omwonenden veroorzaken worden prioritair behandeld:

- a) Oprichten, ver- en herbouwen en slopen van een constructie
- b) Ontbossing en vellen van bomen
- c) Vergunningsplichtige functiewijzigingen zoals bepaald in het besluit van de Vlaamse Regering
- d) Wijzigen van het aantal woongelegenheden of creatie van extra woongelegenheden
- e) Het aanmerkelijk wijzigen van het reliëf op een terrein zonder of in strijd met een vergunning
- f) Het aanleggen van vergunningsplichtige verhardingen of aanleg parkeerplaatsen, die een significant deel van een perceel innemen of bij ernstige impact op aanpalende percelen / openbaar domein of op de mobiliteit

3.3.2 Niet naleven van de vergunningsvoorwaarden

De kwaliteit van de leefomgeving wordt op de eerste plaats bewaakt door het verlenen van stedenbouwkundige, milieu- en omgevingsvergunningen, alsook door de aktenaam van meldingen van klasse-3 inrichtingen of meldingsplichtige stedenbouwkundige handelingen. De voorwaarden worden opgelegd om het evenwicht te bewaren tussen de noden van de aanvrager en de kwalitatieve vrijwaring van de omgeving. De uitvoering van de voorwaarden wordt gezien als een noodzaak om het milieu te beschermen en/of om een stedenbouwkundige handeling constructief, visueel of functioneel aanvaardbaar te maken. Daarom zal een miskennis van opgelegde voorwaarden prioritair worden aangepakt. De aanpak zal op de eerste plaats gericht zijn op de (gedwongen) uitvoering van de opgelegde voorwaarden. Indien dit niet meer mogelijk is zal geval per geval bekeken worden welk handhavingstraject het best aansluit bij het gepleegde misdrijf. Voorbeelden (niet-limitatief):

- Afwezigheid van bufferzones en groenschermen
- Overschrijden van maximaal toegelaten verhardingen
- Niet naleven van de minimale groenzone (in de voortuin)
- Niet naleven van de voorwaarden opgelegd naar aanleiding van een bezwaarschrift
- Rooien van te behouden bomen
- Nalaten om opgelegde attesten of onderhoudsdagboeken te bezorgen
- Nalaten van het opmaken van specifieke milieustudies (vb. geluidstudie)
- Overschrijden van de lozingsnormen

Ook schendingen van opgelegde voorwaarden die tot doel hebben om de vergunningsplichtige handeling in overeenstemming te brengen met de goede ruimtelijke ordening of om het openbaar domein / een aanpalend perceel te vrijwaren worden prioritair aangepakt.

3.3.3 Overtreding op de voorschriften van stedenbouwkundige verordeningen, ruimtelijke uitvoeringsplannen en verkavelingsvergunningen en bijzondere plannen van aanleg

Deze voorschriften hebben bij uitstek betrekking op louter gemeentelijke belangen en worden daarom ook prioritair gehandhaafd voor zover er een substantiële impact is op het straatbeeld en de ruimtelijke kwaliteit. Voorbeelden (niet limitatief):

- Constructies in de voortuin
- Minimale groenzone (in de voortuin)
- Gesloten erfscheidingen
- Maximale hoogtes van erfscheidingen
- Materiaal van erfscheiding in voortuin

3.3.4 Onvergund wonen

In bos- of natuurgebieden alsook in recreatieve zones worden vaak gebouwen opgericht die dienst doen als permanent verblijf. Ook in onze gemeente zijn er verschillende zones met vakantiewoningen waar mensen zich permanent vestigen. Dit brengt een verzwaarde belasting van de omgeving met zich mee. We denken daarbij aan mobiliteit, nutsvoorzieningen, afval, geluiden en licht. Ook een recreatieve zone is hierop niet voorzien. In ruimtelijk kwetsbaar gebied is dergelijke huisvesting onwettelijk en bovendien niet wenselijk want erg schadelijk voor de natuurwaarde van het gebied.

In onze gemeente behandelen we met zeer hoge prioriteit deze vormen van onwettelijk wonen. We hebben verhoogde aandacht voor nieuwe feiten en trachten hier zoveel mogelijk preventief op te treden. Ook voor de grote hoeveelheid aan oudere overtredingen in ruimtelijk kwetsbaar gebied wordt onderzocht, eventueel in samenspraak met de gewestelijke handhavers, hoe we deze vooralsnog kunnen uitdoven.

Het niet-vergund wonen in andere zones dan eerder vermeld is ook een overtreding die prioritair gehandhaafd wordt.

3.3.5 Misdrijven in ruimtelijk kwetsbaar gebied, agrarisch gebied en openruimtegebied

Deze gebieden verdienen in een landelijke gemeente de hoogst mogelijke aandacht om aantasting van de open ruimte te vermijden, de natuurontwikkeling intact te houden en de natuurbeleving voor inwoners en bezoekers te maximaliseren.

De aandacht voor openruimtegebied is cruciaal aangezien ze steeds meer onder druk staan en worden aangewend voor residentiële, economische of infrastructurele behoeften. Openruimte is belangrijk voor onder andere waterbeheer bij langdurige droogte of hevige regenval, massa aan biodiversiteit om levensnoodzakelijke natuurlijke processen te garanderen, aanleveren van voedsel voor de verder groeiende bevolking, en kwaliteitsvolle ontspannings- en belevingsruimte.

Aangezien de aanpak van misdrijven in ruimtelijk kwetsbaar gebied ook tot de bevoegdheid behoort van de afdeling Handhaving van het departement Omgeving en Natuurinspectie, zal geval per geval overlegd en eventueel samengewerkt worden. De praktijk wijst uit dat deze gebiedsgerichte aanpak meer en meer een opdracht is voor lokale handhaving, op voorwaarde dat de lokale handhaver wettelijk bevoegd is voor de specifieke overtreding, maar waarbij kan gerekend worden op de ondersteuning van de gewestelijke handhavers.

3.3.6 Thematische prioriteiten

Bij het bepalen van de thematische prioriteiten op het vlak van ruimtelijke ordening wordt de focus gelegd op de ruimtelijke impact van de overtreding en/of de impact voor de omwonenden. Voor milieuovertredingen vormen de hinder en risico's voor het leefmilieu een belangrijk aspect.

Volgend thema is momenteel een thematische handhavingsprioriteit:

- a) waterhuishouding: vergunningsplichtige handelingen die een invloed hebben op de waterhuishouding, zoals aanleg van verhardingen (in voortuinen), reliëfwijzigingen en bronbemaling

Er kunnen planmatige of ambtshalve toezichtacties vastgelegd worden voor een bepaald periode. Deze worden niet specifiek benoemd in dit handavingsplan.

3.4 PRIORITEIT OP LOKAAL NIVEAU: VERZWARENDE OMSTANDIGHEDEN

Bepaalde omstandigheden worden als prioritair beschouwd.

3.4.1 Schendingen door professionele overtreder

Wanneer een schending werd gepleegd door een professional zoals een notaris, architect, aannemer, vastgoedmakelaar, projectontwikkelaar,... , dan wordt dit opgenomen als een verzwarende omstandigheid. Er wordt immers verwacht van dergelijke professionals dat zij op de hoogte zijn van de stedenbouwkundige wetgeving vanuit hun beroepsexpertise.

3.4.2 Schendingen met een groot vermogensvoordeel voor de overtreder

Prioritaire aandacht gaat ook naar misdrijven die grote vermogensvoordelen opleveren zoals bijvoorbeeld bij creatie van meergezinswoning met verhuring of wanneer besparingen worden gerealiseerd ingevolge het niet naleven van vergunningsvoorwaarden.

3.5 SAMENVATTING LOKALE PRIORITEITEN

Categorie	Omschrijving prioriteit
Thema's	<p>3.3.1 Handelingen die een wezenlijke of blijvende impact hebben op de omgeving / het leefmilieu / de goede ruimtelijke ordening of met onaanvaardbare hinder voor omwonenden:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Oprichten, ver- en herbouwen en slopen van een constructie b) Ontbossing en vellen van bomen c) Vergunningsplichtige functiewijzigingen d) Wijzigen van aantal woongelegenheden of creatie extra woongelegenheden e) Het aanmerkelijk wijzigen van het reliëf op een terrein zonder of in strijd met een vergunning f) Het aanleggen van vergunningsplichtige verhardingen of aanleg parkeerplaatsen, die een significant deel van een perceel innemen of bij ernstige impact op aanpalende percelen / openbaar domein of op de mobiliteit <p>3.3.2 Niet naleven van de vergunningsvoorwaarden</p> <p>3.3.3 Overtreding op de voorschriften van stedenbouwkundige verordeningen, ruimtelijke uitvoeringsplannen en verkavelingsvergunningen en bijzondere plannen van aanleg</p> <p>3.3.4 Onvergund wonen</p> <p>3.3.5 Misdrijven in ruimtelijk kwetsbaar gebied, agrarisch gebied en openruimtegebied</p> <p>3.3.6 Thematische prioriteiten</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Waterhuishouding: vergunningsplichtige handelingen die een invloed hebben op de waterhuishouding, zoals aanleg van verhardingen (in voortuinen), reliëfwijzigingen en bronbemaling
Verzwarende omstandigheden	<p>3.4.1 Schendingen door professionele overtreder</p> <p>3.4.2 Schendingen met een groot vermogensvoordeel voor de overtreder</p>

4 BEVOEGDHEDEN

De door het lokaal bestuur aangestelde lokaal toezichthouder milieu en gemeentelijk verbalisant ruimtelijke ordening heeft het recht om toezicht uit te oefenen op respectievelijk milieuovertredingen en stedenbouwkundige overtredingen. De lokaal toezichthouder milieu mag niet optreden tegen alle milieuovertredingen maar heeft een welomlijnde wettelijke toezichtopdracht ten aanzien van inrichtingen klasse 2 en 3, niet-ingedeelde inrichtingen en vrije velddelicten. De lokaal toezichthouder milieu en verbalisant ruimtelijke ordening beschikken over specifieke en wettelijk bepaalde toezicht- en toegangsrechten. Zij zullen zich steeds legitimeren en de nodige toelichtingen verschaffen over de inhoud van zijn of haar taken en bevoegdheden.

De bevoegdheden binnen handhaving van ruimtelijke ordening liggen bij verschillende actoren, met name de politie, de gemeentelijk en gewestelijk stedenbouwkundig inspecteur, de burgemeester en de verbalisant ruimtelijke ordening. De bevoegdheden van de relevante personen worden in onderstaand schema verduidelijkt.

	POLITIE	VERBALISANT RUIMTELIJKE ORDENING	STEDENBOUWKUNDIG INSPECTEUR	BURGEMEESTER
RAADGEVING		x		
AANMANING		x		
VASTSTELLING	x	x		
BESTUURLIJKE MAATREGEL				
_STAKINGSBEVEL	x	x		
_BESTUURSDWANG			x	x
_LAST ONDER DWANGSOM			x	x
_MINNELIJKE SCHIKKING			x	x
HERSTELVORDERING (I.F.V. RECHTERLIJKE HERSTELMAATREGEL)			x	x

De bevoegdheden binnen de handhaving van het DABM liggen bij verschillende actoren. Hieronder worden enkel de gemeentelijke toezichthouders, intergemeentelijke toezichthouders en toezichthouders van politiezones aangehaald. De intergemeentelijke toezichthouders kunnen alleen toezicht uitoefenen in de gemeenten die behoren tot het intergemeentelijk samenwerkingsverband waardoor ze zijn aangesteld. De toezichthouders van de politiezones kunnen enkel toezicht uitoefenen in de gemeenten die behoren tot de politiezone. De bevoegdheden van de relevante personen worden in onderstaand schema verduidelijkt.

	POLITIE (GEEN TOEZICHTHOUDER)	POLITIE (TOEZICHTHOUDER)	LOKAAL TOEZICHTHOUDER	BURGEMEESTER OF GOUVERNEUR
ONDERSTEUNING	x			
RAADGEVING		x	x	
AANMANING		x	x	
VASTSTELLING		x	x	
IDENTIFICATIE		x	x	
BESTUURLIJKE MAATREGEL		x	x	x
_REGULARISATIEBEVEL		x	x	x
_STAKINGSBEVEL		x	x	x
_BESTUURSDWANG		x	x	x
_COMBINATIE		x	x	x
VEILIGHEIDSMATREGELEN		x	x	x

5 AMBTSHALVE OF REACTIEVE HANDHAVING

5.1 AMBTSHALVE HANDHAVING

Het behandelen van klachten (reactief toezicht) is een belangrijk aspect bij de handhaving. Toch is er de ambitie om ook ambtshalve problemen aan te pakken.

Inzetten op ambtshalve controle of proactieve handhaving, betekent dat er controle op de naleving van de geldende regels gebeurt, zonder een concrete aanwijzing dat er effectief sprake is van een overtreding of aanleiding daartoe. Niet alleen zal een duidelijke aanwezigheid op het terrein voor een doortastend afschrik-effect zorgen gezien de kans op controle groter wordt. Een actieve aanwezigheid zal de kans op het vaststellen van overtredingen vergroten, waardoor bv. een stakingsbevel snel en efficiënt kan worden ingezet en verdere schade aan het leefmilieu en de ruimtelijke ordening kan worden beperkt.

5.2 REACTIEVE HANDHAVING

Bij reactief toezicht wordt op basis van een klacht of melding gehandeld.

5.2.1 Vormvereisten van de klacht of melding

Klachten of meldingen worden pas ontvankelijk beschouwd als ze volgens de volgende **minimale vormvoorschriften** worden ingediend:

- persoonsgegevens: naam, voornaam, adres en contactgegevens
- adresgegevens van het perceel waarop de klacht of melding betrekking heeft
- duidelijke omschrijving van de vermoedelijke overtreding
- facultatief: foto's met datum

Bij het indienen van een klacht of melding gaat men steeds akkoord dat de persoonsgegevens worden verwerkt in het verdere handavingsdossier waarbij de privacy en bescherming van deze persoonsgegevens ten volste gewaarborgd worden. De klacht of melding kan steeds worden ingetrokken door middel van een schrijven.

5.2.2 Terugkoppeling of communicatie met de melder / klager

Algemene of vage klachten worden niet behandeld.

Bij onduidelijke meldingen of klachten, wordt aan de melder/klager meer informatie gevraagd.

De klager of melder wordt binnen de 30 dagen op de hoogte gesteld van het gevolg dat aan zijn melding of klacht wordt gegeven indien deze gekend is en er een schriftelijke weerslag is van de melding of klacht (brief, mail, signaalkaart, registratie, ingevuld klachtenformulier).

De klager of melder zal niet voortdurend actief en gedetailleerd op de hoogte worden gesteld van alle verdere stappen die gezet worden in een handhavingstraject.

De naam van de melder of klager zal nooit bekendgemaakt worden aan de overtreder.

5.2.3 Behandeling van een klacht of melding

Elke klacht of melding zal op éénzelfde manier behandeld worden.

Elke klacht of melding wordt gezien als een belangrijke en waardevolle bron van informatie.

De via de melding of klacht ontvangen informatie wordt onderzocht, beoordeeld en indien nodig gecontroleerd op het terrein. Wanneer aan de hand van de informatie of het plaatselijk toezicht een misdrijf of inbreuk wordt vastgesteld, zal de volgende afweging worden gemaakt:

- Klachten en meldingen van milieuhinder die afkomstig zijn van een inrichting klasse 1 worden doorverwezen naar de afdeling Handhaving van het Departement Omgeving (milieu-inspectie).
- Milieumisdrijven worden aangepakt in overeenstemming met de strafrechtelijke prioriteiten Vlaanderen in de omzendbrief COL 04/2019 en de handhavingstrajecten van dit handhavingsplan.
- Stedenbouwkundige misdrijven en inbreuken worden aangepakt in overeenstemming met het prioriteitenkader en de handhavingstrajecten van dit handhavingsplan.
- Klachten en meldingen voor feiten die zijn opgenomen in de Politiecodex worden behandeld en opgevolgd rekening houdend met de bevoegdheid- en taakverdeling tussen de beleidsmedewerker handhaving enerzijds en de GAS-vaststeller en -ambtenaar anderzijds.

Veel van de - vooral stedenbouwkundige - klachten komen van burgers die hun individuele belangen verdedigen. De klachten kunnen over erg uiteenlopende onderwerpen gaan. Wij zetten handhaving niet in om private burgerlijke belangen te behartigen. Indien een overtreding echter objectief gezien ernstige hinder veroorzaakt voor de klager of rechten van derden schendt, dan kan dit wel een beoordelingselement zijn voor het prioritair karakter van de overtreding.

6 HANDHAVINGSTRAJECT

Om op een methodische, objectieve en transparante manier verschillende soorten overtredingen op een gelijkwaardige en uniforme manier af te handelen, is een handhavingstraject aanvullend op het prioriteitenkader noodzakelijk.

Het handhavingsplan concretiseert de mogelijke **gemeentelijke werkwijze bij individuele dossiers**. Er zal bepaald worden wanneer en welke instrumenten gebruikt zullen worden. De uiteindelijke keuze valt wel steeds binnen de autonome bevoegdheid van de handhavingsambtenaar om de dossiers op een uniforme en objectieve wijze af te handelen. Een handhavingstraject zal opgestart worden wanneer er een prioritaire klacht of melding, een proactieve opvolging of een proces-verbaal van een externe actor, ... wordt ontvangen.

In dit handhavingsplan worden de mogelijkheden van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening en het Decreet Algemene Bepalingen Milieubeleid inzake handhaving verduidelijkt. Het is niet de bedoeling om concrete procedures letterlijk over te nemen.

6.1 ZACHTE HANDHAVING (PREVENTIEVE FASE)

Zachte handhaving heeft de voorkeur in het handhavingstraject.

6.1.1 Raadgeving

Wanneer een overtreding van de stedenbouwkundige of milieuregelgeving dreigt, kan men vragen om maatregelen te nemen om dit te voorkomen. Het is een verwittiging om de grenzen niet te overschrijden. De overtreder krijgt een redelijke termijn om zich in de regel te stellen. Er volgt een controle van het herstel op het einde van de verleende hersteltermijn.

6.1.2 Aanmaning

Wanneer de overtreding is begaan en de overtreder geen gunstig gevolg geeft aan de raadgeving of wanneer uit controle of andere aanwijzingen blijkt dat de overtreder zich niet aan de raadgeving zal houden, manen we aan om de overtreding stop te zetten en de gevolgen ervan ongedaan te maken. De aanmaning geeft een laatste kans aan de overtreder om zonder verdere sanctionering of herstelmaatregelen de overtreding ongedaan te maken. Er volgt een controle van herstel aan het einde van de eventueel verlengde hersteltermijn.

6.1.3 Stakingsbevel

Wanneer onrechtmatige stedenbouwkundige werken in uitvoering zijn of ingeval van een recent onrechtmatig strijdig gebruik, kan onder wettelijk bepaalde voorwaarden preventief een bevel tot staking worden opgelegd om verdere schade te voorkomen en om herstel te vergemakkelijken.

6.2 VERSLAG VAN VASTSTELLING EN PROCES-VERBAAL

6.2.1 Onderscheid inbreuken en misdrijven

Er moet een onderscheid gemaakt worden tussen inbreuken en misdrijven zowel voor wat betreft stedenbouwkundige als milieuschendingen. De wet bepaalt welke overtreding een inbreuk dan wel misdrijf is. Het verschil heeft grotendeels te maken met de aard en de ernst van de overtreding. Inbreuken hebben een eerder geringe impact op de omgevingskwaliteit en houden vaak verband met administratieve verplichtingen.

6.2.2 Proces-verbaal of verslag van vaststelling

Schendingen kunnen opgedeeld worden in misdrijven en inbreuken. De ernst van het feit bepaalt of het een misdrijf of een inbreuk betreft. De wet bepaalt welke overtredingen een inbreuk of een misdrijf zijn (zie ook hoofdstuk 2). Dit is bepalend voor het verdere handhavingstraject. Misdrijven worden vastgesteld door een proces-verbaal en vervolgens door het Parket strafrechtelijk vervolgd. Inbreuken worden vastgesteld door een verslag van vaststelling en kunnen enkel vervolgd worden door een burgerrechtelijke of bestuurlijke procedure.

6.3 HARDE HANDHAVING (CURATIEVE FASE)

Als blijkt dat het opmaken van een proces-verbaal of een verslag van vaststelling niet leidt tot het in regel stellen van de overtreding, wordt er overgegaan naar de harde handhaving. Er zullen sancties, herstelmaatregelen of andere bestuurlijke of veiligheidsmaatregelen worden opgelegd. Het blijft steeds mogelijk om gedurende het harde handhavingstraject over te gaan tot vrijwillig herstel of indien mogelijk, een regularisatie voor een aantal handelingen te bekomen. Voor milieuhandeling zijn er ook veiligheidsmaatregelen mogelijk.

6.3.1 Gerechtelijke maatregelen

Er kan via twee gerechtelijke sporen herstel van een onrechtmatige situatie verkregen worden voor stedenbouwkundige handelingen: ofwel beveelt de correctionele rechtbank het herstel op verzoek van het Parket (als het gaat om een misdrijf) ofwel beveelt de burgerlijke rechter het herstel op verzoek van de gemeente (als het gaat om een inbreuk of als het Parket het strafdossier seponereert of overmaakt aan de bestuurlijke beboetingsdienst). Voor milieumisdrijven is er een strafrechtelijk traject. Een proces-verbaal van een milieumisdrijf is een principieel strafbaar feit. Het openbaar ministerie is hierin spelverdeler of een strafrechtelijke of een bestuurlijke sanctionering (gewestelijke beboetingsentiteit) wordt gevolgd.

6.3.2 Bestuurlijke maatregelen

Voor stedenbouwkundige handeling kan naast de bevoegdheid van de rechter, ook langs bestuurlijke weg het herstel bevolen worden:

- Regularisatiebevel: een bevel wordt opgelegd om de onrechtmatige situatie ongedaan te maken en te herstellen in de oorspronkelijke staat.
- Stakingsbevel: een bevel wordt gegeven om schadelijke en/of onrechtmatige activiteiten te beëindigen.
- Last onder dwangsom: aan een herstelmaatregel wordt een dwangsom gekoppeld, te betalen ingeval van niet-uitvoering van het gevraagde herstel.

- Bestuursdwang: aan een herstelmaatregel wordt de machtiging gekoppeld om zelf over te gaan tot herstel of het nemen van maatregelen en dit op risico en kosten van de overtreder (ambtshalve uitvoering).

Er kunnen geen bestuurlijke maatregelen met last onder dwangsom en/of bestuursdwang worden opgelegd voor stedenbouwkundige overtredingen die dateren van voor 1 maart 2018 of voor een aantal specifiek door de wet omschreven overtredingen.

Voor milieuhandeling kunnen de bestuurlijke maatregelen volgende vormen aannemen:

- Regularisatiebevel: een bevel aan de vermoedelijke overtreder om maatregelen te nemen om de milieu-inbreuk of het milieumisdrijf te beëindigen, de gevolgen ervan geheel of gedeeltelijk ongedaan te maken of herhaling ervan te voorkomen.
- Stopzettingsbevel: een bevel aan de vermoedelijke overtreder om activiteiten, werkzaamheden of het gebruik van zaken te beëindigen.
- Bestuursdwang: een feitelijke handeling (van diegene die bestuurlijke maatregel oplegt) om de milieu-inbreuk of het milieumisdrijf te beëindigen, de gevolgen ervan geheel of gedeeltelijk ongedaan te maken of herhaling ervan te voorkomen.
- Combinatie.

6.3.3 Bestuurlijke of gerechtelijke herstelmaatregel (stedenbouw)

Er kan, in principe, vrij gekozen worden of voor de begane overtreding een bestuurlijke of gerechtelijke herstelmaatregel zal worden opgelegd. Echter, kan er geen bestuurlijke herstelmaatregel worden opgelegd wanneer er besloten wordt om het gerechtelijke traject te volgen. Het bestuurlijk traject kan geen afbreuk doen tegen de uitspraak van de rechter.

6.3.4 Veiligheidsmaatregel (milieu)

Veiligheidsmaatregelen zijn maatregelen waarbij de personen, bevoegd voor het opleggen van bestuurlijke maatregelen, alle handelingen kunnen stellen of opleggen die zij onder de gegeven omstandigheden nodig achten om een aanzienlijk risico voor mens of milieu uit te schakelen, tot een aanvaardbaar niveau in te perken of te stabiliseren.

6.3.5 Keuze tussen dwangsom of bestuursdwang

Aangezien de dwangsom de overtreder ertoe moet aanzetten om zelf het herstel of de aanpassing of een andere maatregel uit te voeren, wordt dit verkozen boven bestuursdwang. De dwangsom moet in verhouding staan tot wat er opgelegd wordt. Het moet een stimulans zijn. Wanneer bestuursdwang wordt opgelegd, wordt aan de overtreder een termijn toegestaan om een opgelegde (herstel)maatregel uit te voeren. Bij gebreke hieraan binnen de opgelegde termijn, kan de gemeente zelf overgaan tot ambtshalve uitvoering. We streven deze maatregel enkel na wanneer het opleggen van een dwangsom geen effect heeft of redelijkerwijze geen effect zal hebben. Bovendien gaan we op voorhand na of de ambtshalve uitvoering eenvoudig uitvoerbaar is en proportioneel naar kosten en voordelen voor het algemeen belang. Ook de mogelijkheid tot terugvordering van de gemaakte kosten dient op voorhand te worden onderzocht.

Voor milieuhandelingen is een bestuurlijke dwangsom een stimulans om een bestuurlijke maatregel uit te voeren. Het basisbedrag van deze dwangsom is een combinatie van de investeringskosten (kosten om de overtreding te kunnen beëindigen) en operationele kosten (kosten door de

organisatorische aanpassing). De dwangsom is bedoeld om de overtreder in de gelegenheid te stellen om de overtreding ongedaan te maken voordat de dwangsom verbeurd wordt.

6.3.6 Opleggen van een geldboete - voordeelontneming

Wanneer een overtreder strafrechtelijk vervolgd wordt voor een stedenbouwkundig of milieumisdrijf, kan de rechtbank naast een veroordeling tot herstel eveneens de betaling van een geldboete opleggen. Wanneer de overtreding een inbreuk vormt of wanneer het Parket beslist heeft om een misdrijf niet te vervolgen (of geen beslissing neemt binnen maximaal 360 dagen), kan de bestuurlijke beboetingsdienst van het Departement Omgeving een procedure volgen om aan de overtreder een bestuurlijke geldboete en/of voordeelontneming op te leggen. Het opleggen van een geldboete behoort dan ook tot de exclusieve bevoegdheid van de rechtbank (op initiatief van het Parket) en de gewestelijke beboetingsdienst. De gemeente kan via de opmaak van een proces-verbaal of verslag van vaststelling wel informatie aanreiken die het bedrag van de boete of van de voordeelontneming kan beïnvloeden. De ernst en frequentie van de feiten, de concrete omstandigheden en de berekening of inschatting van de vermogensvoordelen spelen daarbij een rol.

Een gemeente kan een reglement opstellen waarin de hoogte indicatief per overtreding wordt bepaald. Aangezien elke overtreding verschillend is qua aard, omgeving en omstandigheden is zo'n boetebedrag enkel indicatief en kan naargelang de situatie door de toezichthouder de hoogte worden afgesteld.

6.4 MINNELIJKE SCHIKKING

Het staat de overtreder steeds vrij om op elk ogenblik een verzoek tot minnelijke schikking aan te gaan voor stedenbouwkundige handelingen. Dit is een wettelijke bepaling. Het betreft een soort transactie die aan bepaalde specifieke criteria moet voldoen. Het sluiten van een minnelijke schikking volgt een wettelijk omschreven procedure. Deze procedure staat omschreven in de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening onder Afdeling 5. Minnelijke schikking van Hoofdstuk 4. Bestuurlijke maatregelen onderdeel van Titel 6 Handhaving. Het initiatief komt voort vanuit de overtreder.

6.5 AFSLUITEN VAN DE SCHENDING

Het doel is het bereiken van een goede ruimtelijke ordening en een kwaliteitsvol leefmilieu. Als dit bereikt wordt, zal er een proces-verbaal van uitvoering worden afgeleverd voor stedenbouwkundige handelingen. Indien een milieumisdrijf is stopgezet en alle negatieve gevolgen ervan zijn teniet gedaan, wordt een bestuurlijke maatregel opgeheven of een andere toepasselijke procedure volgens het DABM.

6.6 TIJDSASPECT

Na verloop van tijd verjaart het recht om op te treden tegen overtredingen. Zowel voor milieumisdrijven als voor stedenbouwkundige misdrijven en respectievelijk inbreuken, gelden voor het nemen van maatregelen of het opmaken van herstellvorderingen specifieke en wettelijk bepaalde verjaringsregels. Ingeval van verjaring in ruimtelijk kwetsbaar gebied, zal er vooralsnog worden

overgegaan tot een minnelijk stakingstraject tot en met het opstellen van een proces-verbaal. Tenslotte is er ook een historisch passief van stedenbouwkundige overtredingen. Dit krijgt een afzonderlijke beoordeling en aanpak die buiten de scope van het handhavingsplan valt en steeds wordt voorgelegd aan het CBS (ruimtelijke planning, transacties,...).

7 SAMENWERKING

De beleidsmedewerker handhaving zal niet op eigen houtje handhaven maar in samenwerking en overleg met collega's die actief zijn in andere beleidsdomeinen, de lokale politie, het Parket en de gewestelijke handhavingsdiensten. Zo ontstaat er een uniforme handhaving die meer rechtszekerheid biedt.

Om een efficiënte handhaving en dus een degelijke levenskwaliteit te garanderen, is afstemming en samenwerking nodig tussen verschillende beleidsdomeinen (ruimtelijke ordening, wonen, milieu, natuur, energie, lokale economie, mobiliteit, veiligheid) en tussen de diverse handhavingsactoren in de bredere omgeving van zone Neteland. Door deze samenwerking is een brede waaier aan expertise aanwezig en kan wederzijdse ondersteuning worden gegeven.

8 EVALUEREN EN LEREN

Om te kunnen inspelen op wijzigende wetgevingen en nieuwe fenomenen, zal het handhavingsplan voldoende flexibel moeten zijn. Het zal daarom op regelmatige wijze geactualiseerd worden. De prioriteiten zullen periodiek geëvalueerd worden om te voorkomen dat niet-prioritaire overtredingen de bovenhand zouden krijgen.

De acties die op basis van dit handhavingsplan genomen worden, zullen gemonitord worden. Er zal door de handhavingsambtenaar jaarlijks een overzicht van de dossiers worden gemaakt. De nadruk ligt hier op het aantal dossiers, de soorten overtredingen en de daarbij gebruikte instrumenten. Op basis van dergelijke monitoring kunnen bepaalde elementen bijgesteld worden zodat het handhavingsplan actueel blijft. Dit kan een informatiebron zijn voor het bekomen van verfijnde voorwaarden en/of motivering bij het afleveren van een vergunning.

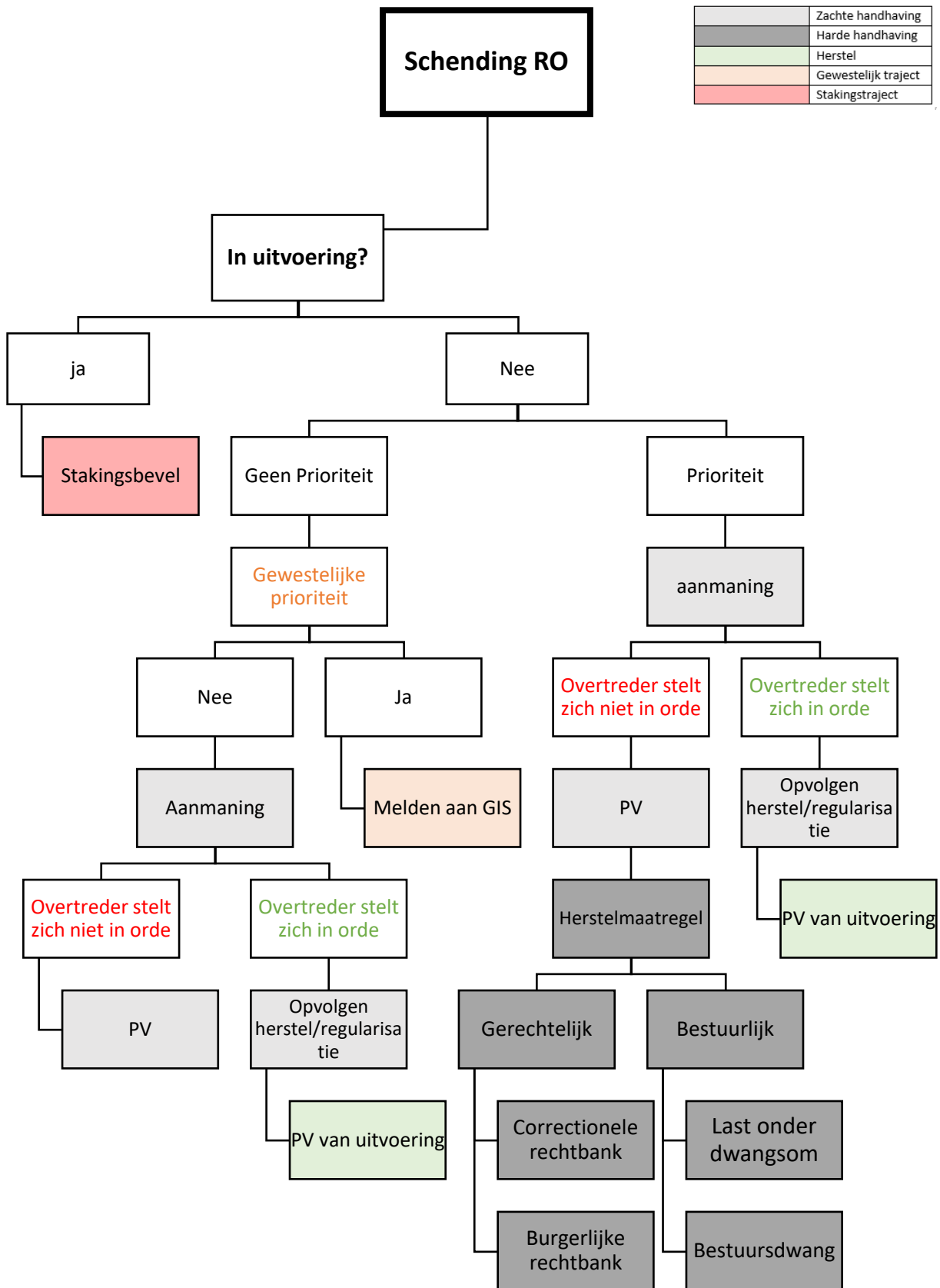
De nadruk zal steeds gelegd worden op een preventieve en 'zachte' aanpak.

Aanvullend op dit handhavingsplan zal er sector overschrijdend gewerkt worden met uiteenlopende thema's die te maken hebben met handhaving.

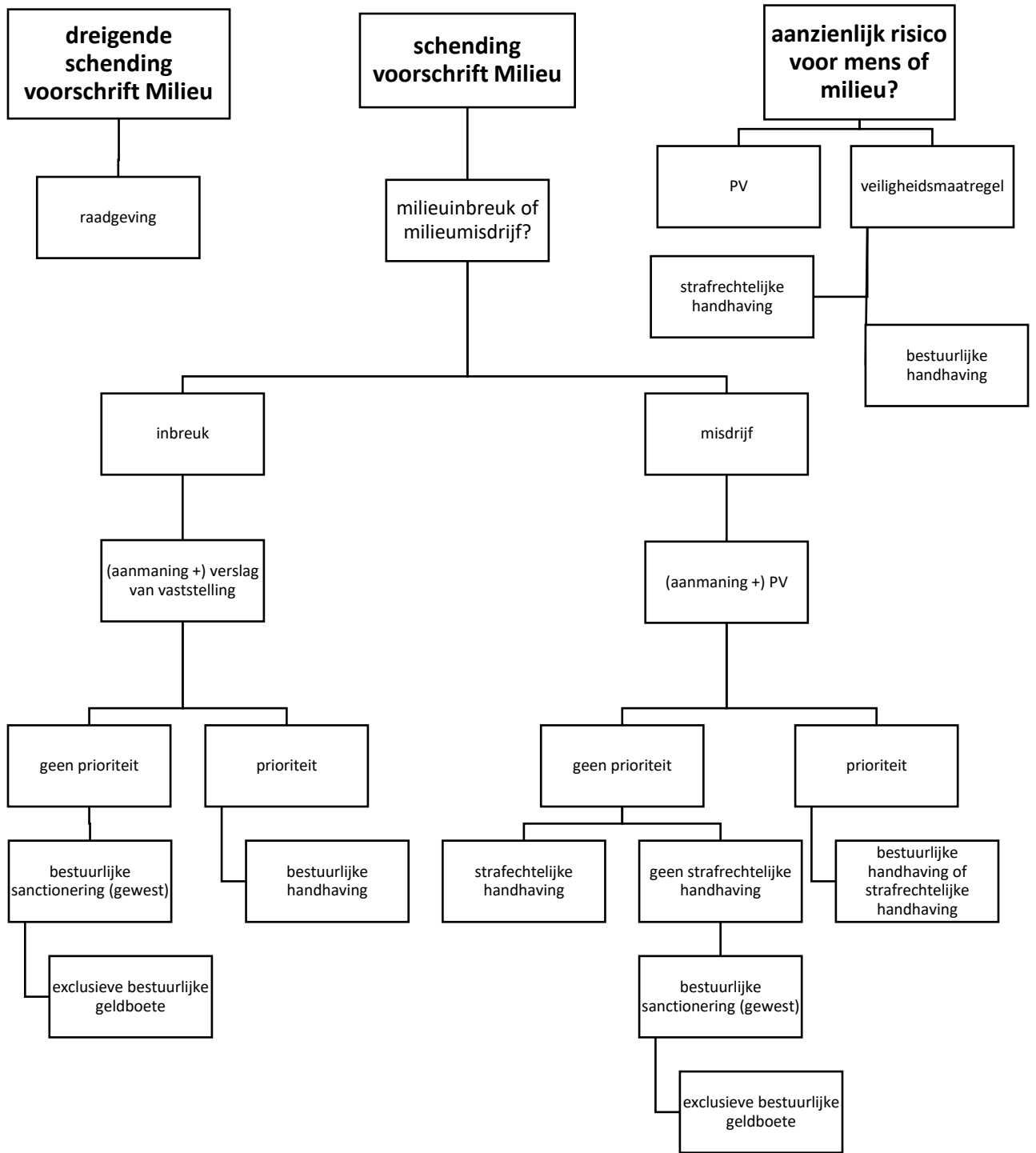
BIJLAGE 1: LIJST MET GEMEENTELIJKE PRIORITEITEN

Categorie	Omschrijving prioriteit
Thema's	3.3.1 Handelingen zonder vergunning en handelingen die een wezenlijke of blijvende impact hebben op de omgeving / het leefmilieu / de goede ruimtelijke ordening of met onaanvaardbare hinder voor omwonenden: a) Oprichten, ver- en herbouwen en slopen van een constructie b) Ontbossing en vellen van bomen c) Vergunningsplichtige functiewijzigingen d) Wijzigen van aantal woongelegenheden of creatie extra woongelegenheden e) Het aanmerkelijk wijzigen van het reliëf op een terrein zonder of in strijd met een vergunning f) Het aanleggen van vergunningsplichtige verhardingen of aanleg parkeerplaatsen, die een significant deel van een perceel innemen of bij ernstige impact op aanpalende percelen / openbaar domein of op de mobiliteit
	3.3.2 Niet naleven van de vergunningsvoorwaarden
	3.3.3 Overtreding op de voorschriften van stedenbouwkundige verordeningen, ruimtelijke uitvoeringsplannen en verkavelingsvergunningen en bijzondere plannen van aanleg
	3.3.4 Onvergund wonen
	3.3.5 Misdrijven in ruimtelijk kwetsbaar gebied, agrarisch gebied en openruimtegebied
	3.3.6 Thematische prioriteiten a) Waterhuishouding: vergunningsplichtige handelingen die een invloed hebben op de waterhuishouding, zoals aanleg van verhardingen (in voortuinen), reliëfwijzigingen en bronbemaling
Verzwarende omstandigheden	3.4.1 Schendingen door professionele overtreder
	3.4.2 Schendingen met een groot vermogensvoordeel voor de overtreder

BIJLAGE 2: HANDHAVINGSTRAJECT RO EN MILIEU IN BEELD

	Zachte handhaving
	Harde handhaving
	Herstel
	Gewestelijk traject
	Stakingstraject

Bijlage 3: Gemeenschappelijke Omzendbrief COL 04/2019 van de minister van Justitie en het College van Procureurs-Generaal bij de Hoven van Beroep met de deelname van de Vlaams minister-president bevoegd inzake Justitie – Strafrechtelijke prioriteiten Vlaanderen

Algemene criteria

Wanneer een strafbaar feit voldoet aan minstens één van de volgende algemene criteria, is een prioritair strafrechtelijke afhandeling ervan aangewezen:

- Op georganiseerde wijze inbreuk plegen op de regelgeving
- Belangrijk vermogensvoordeel
- Herhaaldelijk en/of zeer ernstige hinder en/of onherstelbare schade
- De verdachte handelt in opdracht of voor rekening van lokale, regionale of federale overheden
- Opzettelijke schending van toezichtrechten
- De verdachte werd voor gelijkaardige feiten reeds strafrechtelijk veroordeeld binnen de 5 jaar voorafgaand aan deze nieuwe feiten of waar de structurele tekortkomingen / een gebrek aan beterschap blijkt uit het negeren van de herhaaldelijke waarschuwingen of administratieve sancties
- Wanneer de niet-vervolgving de maatschappij ernstig beroert en/of het publiek vertrouwen in de overheidsinstellingen aantast
- Wanneer de feiten een complex geheel van misdrijven vormen die betrekking hebben op diverse regelgeving op Vlaams of op Vlaams en federaal niveau, inbegrepen het gebruik van geweld.

Specifieke prioriteiten

De hierna vernoemde misdrijfphenomenen worden steeds geacht te beantwoorden aan de algemene criteria, waardoor een prioritair strafrechtelijke afhandeling aangewezen is.

Milieuhygiëne en -beheerrecht (DABM)

- Exploitatie zonder enige voorafgaandelijke, noodzakelijke vergunning/erkenning en zonder een begin van regularisatie
- Afvalfraude, in het bijzonder indien het gaat om:
 - Het achterlaten van gevaarlijke afvalstoffen of grote hoeveelheden illegale afvalstoffen
 - Het illegaal beheren van gevaarlijke of grote hoeveelheden afvalstoffen op een manier die leidt tot schade aan het milieu
 - Internationale trafiek van afval in strijd met EVOA en/of de Europese verordening inzake scheepsrecycling.
- Grote opzettelijke mestlozingen
- Misdrijven met betrekking tot beschermde soorten vermeld in bijlagen II, III en IV van decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijke milieu:

- Doden, vangen van beschermde dieren: minstens 3 exemplaren
- Plukken, afsnijden, uitsteken van beschermde planten: minstens 3 exemplaren
- Onder zich hebben, vervoeren of verhandelen van beschermde dieren of planten: minstens 3 exemplaren
- Stroperij in samenloop met misdrijven op de wapenwetgeving
- Onrechtmatige ontbossingen binnen ruimtelijk kwetsbaar gebied en/of speciale beschermingszones (SBZ) of van bossen aangewezen door de Vlaamse Regering uit uitvoering van artikel 90ter Bosdecreet
- Onrechtmatige vegetatiewijzigingen binnen ruimtelijk kwetsbaar gebied en/of SBZ
- Grootschalige illegale handel, bijv. inzake afvalstoffen en inzake beschermde soorten, zoals vermeld in het Soortenbesluit met een marktwaarde vanaf 10.000 euro
- Samenhang met prioritaire stedenbouwmisdrijven

Ruimtelijke Ordening

Niet vergunde (of zonder begin van regularisatie gestelde) recente stedenbouwkundige handelingen met een wezenlijke impact op de goede ruimtelijke ordening:

- Uitgevoerd in ruimtelijk kwetsbare gebieden en openruimtegebieden
- Uitgevoerd in opdracht van personen voor wie de verzwarende omstandigheid van art. 6.2.1, tweede lid VCRO geldt
- Ernstig strijdig met essentiële planologische voorschriften m.b.t. de bestemming
- Of die de waterhuishouding in een gebied ernstig verstoren
- Er is samenhang met prioritaire milieumisdrijven

Voor zover het OM een ontvankelijke herstellvordering (met eensluitend advies) van de herstellvorderende bestuurlijke overheid ontvangt, desgevallend na rappels (na 4 maanden en na 8 maanden).

Onroerend Erfgoed (OED – VED)

1. In geval van opzettelijk vernielen en/of illegaal slopen
2. In geval van een economisch geïnspireerd misdrijf (bijv. speculatieve verwaarlozing en verplaatsen van archeologische en cultuurgoederen met het oog op wederrechtelijke toe-eigening/verberging/verkoop).

Voor zover het OM een herstellvordering van de herstellvorderende bestuurlijke overheid ontvangt, desgevallend na rappels (na 4 maanden en na 8 maanden).

Vlaamse Wooncode (VWC)

1. Het blijven verhuren/ her verhuren van een woning die niet aan de woonkwaliteitsnormen beantwoordt, met > 15 strafpunten, ondanks het besluit tot ongeschikt-/onbewoonbaarverklaring
2. Indien er sprake is van zeer ernstige gezondheids- en/of veiligheidsrisico's of complete afwezigheid van enige nutsvoorziening

3. Indien er sprake is van strafverzwarende omstandigheden, zoals het gewoonlijk verhuuren van woningen en/of bij deelneming aan de hoofd- of bijkomende bedrijvigheid van een vereniging
4. In combinatie met huisjesmelkerij en/of mensenhandel
Voor zover het OM een herstelvordering van de Vlaamse Wooninspectie ontvangt, desgevallend na rappels (na 4 maanden en 8 maanden). In dergelijke gevallen is het ramen van de vermogensvoordelen van belang.
5. Domiciliefraude

Dierenwelzijn (DWW)

1. Verwaarlozing van dieren met als gevolg ernstig lijden en/of letsel van de dieren alsook de mishandeling en het achterlaten van dieren waarbij cumulatief:
 - a. De dieren door de dierenwelzijnsinspectie in beslag worden genomen of waarbij de door de politiediensten gedane inbeslagname wordt bevestigd door de dierenwelzijnsinspectie

EN

- b. Waarbij een of meerdere dieren zijn gestorven als gevolg van de verwaarlozing, mishandeling of het achterlaten ervan

OF

Waarbij dringende diergeneeskundige verzorging noodzakelijk is, teneinde te vermijden dat het dier verder lijdt, pijn heeft of sterft aan de verwondingen.

2. Dierenverwaarlozing en dierenmishandeling waarvan de toestand aansleept en waarbij cumulatief:
 - a. Er geen verbetering of bereidheid van de verdachte om de situatie te verbeteren, merkbaar is;
 - b. Er in het verleden reeds inbeslagnames zijn gebeurd bij de verdachte (ongeacht of in de huidige situatie een inbeslagname werd verricht) of er PV's houdende vaststelling van inbreuken op de dierenwelzijnsreglementering ten laste van de betrokkenen werden opgesteld
 - c. Waarbij het aangewezen is om een tijdelijk of definitief gerechtelijk verbod op het houden van dieren te vorderen.

De lokaal toezichthouder milieu kan voor deze misdrijven maar optreden binnen de wettelijk omschreven toezichtsoverdrachten en bevoegdheden van een lokaal toezichthouder.

Bijlage 4: Gewestelijke stedenbouwkundige prioriteiten

De gewestelijke prioriteiten dragen bij tot de realisatie van de doelstelling van het ruimtelijke beleid bepaald door de gewestelijke beleidsplannen. De prioriteiten moeten bijdragen tot de realisatie van deze doelstellingen en de goede ruimtelijke ordening.

De schending wordt steeds getoetst aan het algemene criterium van de actuele ruimtelijke impact. Enkel schendingen met ernstige actuele ruimtelijke impact worden als prioritair beschouwd. Recent karakter, schending van rechten van derde en hinder voor omwonende zijn criteria die worden meegenomen als verzwarende omstandigheden. Er werden gebiedsgerichte prioriteiten en thematische en specifieke prioriteiten vastgelegd.

Gebiedsgerichte prioriteiten:

- Ontwikkelingen die strijden met de uitdrukkelijke keuzes in de bepalingen van goedgekeurde gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen (GRUP);
- Ruimtelijk kwetsbare gebieden (RKG);
- Gebieden waarvoor nieuwe en toekomstgericht beleidslijnen worden uitgezet zoals:
 - o Watergevoelige openruimtegebieden/overstromingsgevoelige gebieden van CIW
 - o Woonreservegebieden
 - o Signaalgebieden;
- Andere gebieden in zoverre er een samenloop met schendingen van andere sectorale regelgeving is.

Themagerichte en specifieke prioriteiten:

- Het niet naleven van stedenbouwkundige voorwaarde in prioritaire gebieden;
- Vergunningsplichtige functiewijzigingen en strijdig gebruik in prioritaire gebieden;
- Overtreding van de afwijkingsregels in prioritaire gebieden;
- Specifieke prioriteiten bij complexe schendingen:
 - o Niet-vergunde verhoging van het aantal woongelegenheden en functiewijziging naar wonen in niet-hoofdzakelijke vergunde constructies in combinatie met schendingen van woningkwaliteitsvereisten die prioritair gehandhaafd worden door de wooninspectie, ongeacht het gebied
 - o Illegale reliëfwijzigingen in prioritaire gebieden in combinatie met illegaal beheer en opslag van afvalstoffen of in de 5 meter erfdienstbaarheidzone langs waterwegen
 - o Illegale ontbossing in prioritaire gebieden
 - o Illegale afbraak van bedreigde onroerende goederen, die beschermd zijn en erfgoedwaarde bezitten
 - o Illegale constructies langs gewestwegen in prioritaire gebieden in combinatie met creatie van een verkeersonveilige situatie, waarop prioritair gehandhaafd wordt door AWV;
- Specifieke prioriteiten op basis van frequentie van de schending en hoedanigheid van de overtreder:
 - o Herhaalde schendingen die een georganiseerd karakter vertonen en die gericht zijn op vermogensvoordelen
 - o Herhaald schendingen door beroepspersonen zoals patrimoniumvennootschappen of aannemers en architecten, vastgoedmakelaars, notarissen, ...

- Herhaalde schendingen van overheden.

Voor de meest actuele versie of een uitgebreide inhoudelijke toelichting van de gewestelijke prioriteiten, wordt verwezen naar de nota gewestelijke handhavingsprioriteiten. (<https://www.ruimtelijkeordening.be/Handhaving>)

De gezamenlijke prioriteiten van de gemeenten en steden werden in samenspraak met de lokale partners opgenomen als gewestelijke prioriteit. Dit ter ondersteuning van het lokale handhavingsbeleid. Het belet enigszins niet de bevoegdheid van de lokale partner om handhavend op te treden.

De selectiecriteria recent karakter, actuele ruimtelijke impact, schending van rechten van derden en hinder voor omwonenden worden bij de gezamenlijke prioriteiten mee genomen voor de bepaling van het handhavingstraject. De gewestelijke handhaving neemt de gezamenlijke prioriteiten mee op in de handhavingsuitvoering maar gebruikt hierbij wel de selectiecriteria van het gewestelijk niveau.

Gezamenlijke prioriteiten:

- Optreden in zware en complexe dossiers:
 - Flagrante schendingen met wezenlijke impact op GRO, grote bouwwerken, precedentswaarde
 - Gecombineerde schendingen o.a. met milieu met een ernstige impact inzake RO
 - Zware, moeilijke, lokaal gevoelige gevallen
 - Bij overdreven hinder voor omgeving die de private en lokale belangen overstijgt
 - Recidivisten, die herhaalde schendingen op verschillende locaties plegen
 - Ernstig gevaar in functie van lokale verkeersveiligheid;
- Optreden in dossiers waar er nog werkzaamheden of wijzigingen in uitvoering zijn;
- Optreden in specifieke gevallen bij vergunningsplichtige werken of wijzigingen zonder vergunning (lokaal/provinciaal) én waar geen regularisatie mogelijk is:
 - Ruimtelijk Kwetsbaar Gebied:
 - schendingen inzake functiewijzigingen, alsook het bouwen zonder vergunning;
 - niet vergunde reliëfwijzigingen die een significante invloed hebben op de waterimpact.
 - Openruimte (landbouw en recreatie):
 - niet vergunde strafbare functiewijzigingen, weekendverblijven en zonevreemde woningen;
 - niet vergunde gebouwen optrekken in agrarische gebieden;
 - niet vergunde reliëfwijzigingen die een significante invloed hebben op de waterimpact.
 - Industrie en KMO:
 - niet vergunde handelsactiviteiten in industriezones, grote luchthavenparkings, verhardingen voor parkeren in industriezones met een significante negatieve impact op de mobiliteitsstromen;
 - niet vergunde reliëfwijzigingen die een significante invloed hebben op de waterimpact.

- Woongebied en andere gebieden:
 - niet vergund opsplitsen of opdelen van woningen met impact op de omgeving en de veiligheid;
 - niet vergunde noch vrijgestelde verhardingen voortuinen, bebouwing in tuinzones en zijstroken die een impact hebben op de beeldkwaliteit in de omgeving;
 - niet vergunde reliëfwijzigingen die een significante invloed hebben op de waterimpact.

In de nota gezamenlijke handhavingsprioriteiten kan de meest actuele versie en een verduidelijking van de gezamenlijke prioriteiten gevonden worden.

(<https://www.ruimtelijkeordening.be/Handhaving>)

Bijlage 5:

Prioriteitennota vervolgingsbeleid milieurecht in het Vlaams gewest 2012 en sorteernota openbaar ministerie - milieu: zie website Departement omgeving